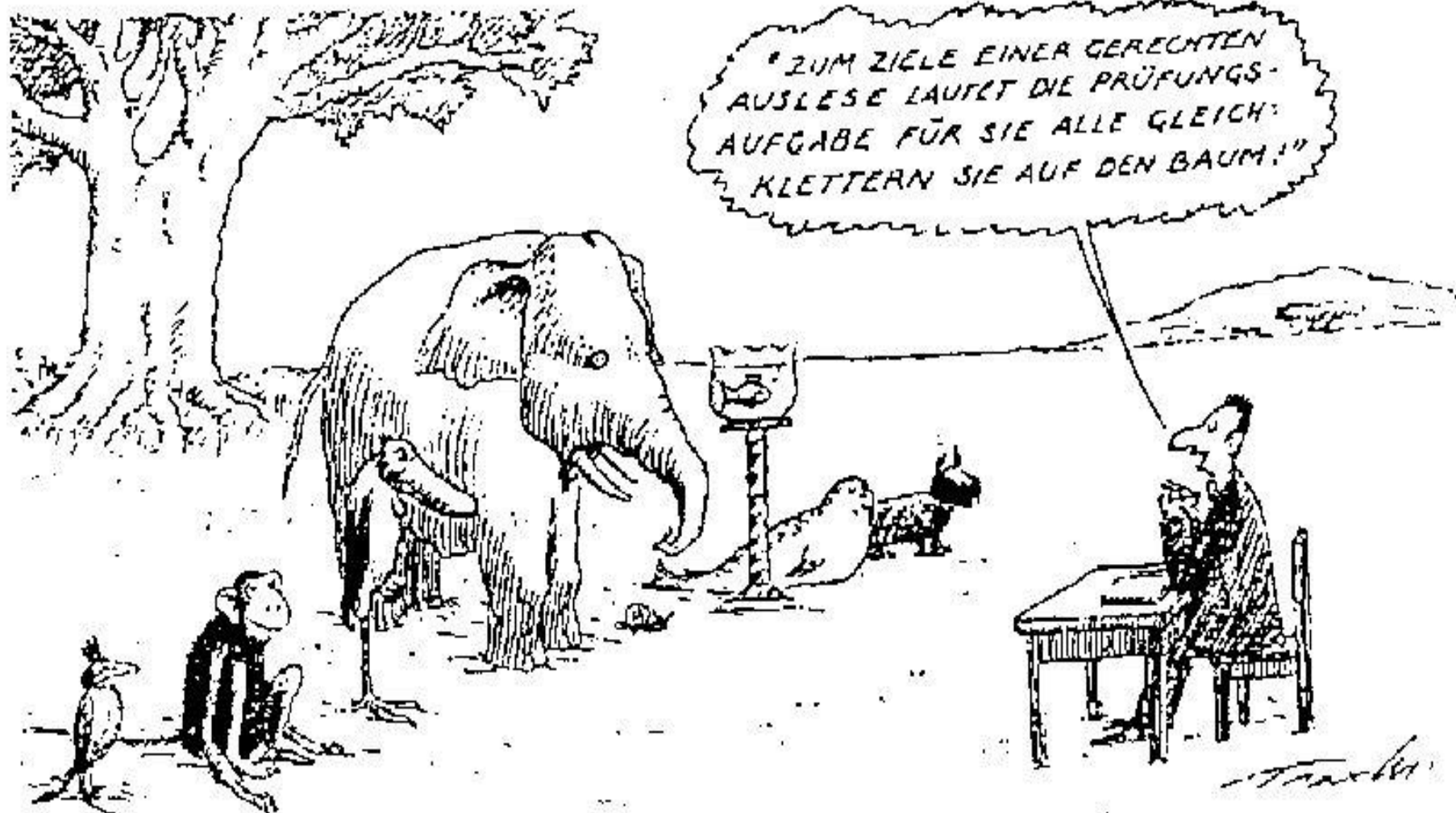

Andekate edendamise tegevuskava Hamburgis

Ja muid andekate tugesid Saksamaal
Talendikeskuse suveseminar

August 2024

Ruve Schank

"ZUM ZIELE EINER GERECHTEN
AUSLESE LAUFET DIE PRÜFUNGS-
AUFGABE FÜR SIE ALLE GLEICH:
KLETTERN SIE AUF DEN BAUM!"

Frank

Lähteolukord 2014

- Paljudes koolides tegeldakse andekatega.
- Siiski oleks vaja (erinevates vaadetes):
 - Eksperdid: arenduskontseptsioonide rakendus koolielu argipäeva integreerida
 - Vanemad: nurisevad, et mõnedes koolides pole piisavalt kompetentsi, ei saa vastavat nõu
 - Õpetajad: teeksid, aga juhtkond ei tea ja materjale pole saada
 - Seepärast tegevuskava

AE (andekuse edendamise) meetmed

- 2010-12 põhikoolides AE-projekt “Liblikad”
- Selle tulemuste alusel AE-elementi sisaldava põhikooli kontseptsiooni ja strateegia koostamine
- AE-teema õpetajate ettevalmistusse (kõik õpetajakoolituse läbinud saavad kokkupuute diagnostika ja edendusmeetmetega)
- AE-nõustamiskeskuste võrku laiendatakse, et parandada juurdepääsu diagnostikale ja nõule)
- AE-alase info kättesaadavust parandatakse ja sisu laiendatakse (infoleht vanematele, ainepõhised edendusmaterjalid)

AE meetmed II

- Andekate edendamine kui kooli süsteemne ülesanne
- Andekate edendamine kui läbiv ülesanne ja juhtimise funktsioon
- Andekuse edendamise tugisik (FBF - AEti) kõigis koolides kohustuslik ja avalikult teatavaks tehtud
- Andekuse edendamise tugisikute koolituse ühtlustamine

Juhtkonna ülesanded

- Vastutab AE-tugiisiku (AEti) määramise eest
- Jälgib ja hindab AEti tegevust
- Arvestab ja tasustab selleks kulunud tööaega
- AEti tegevust tuleb vääriliselt tasustada

AETi ülesanded I

- Toetab andekaid
- Nõustab andekate vanemaid
(Erziehungsberechtigte)
- Tegutseb järjekindlalt ja jätkusuutlikult
- Koondab koolisiseseid meetmeid
- Ühendab teisi hindamisalaseid spetsialiste
- Vajadusel testib ja hindab muul viisil

Aeti ülesanded II

- Koostab kooli AE-tegevuskava (AE-edenduskontseptsioon) koos juhtkonna, õpetajate ja lastevanematega
- AE-tegevuskava integreeritakse kooli üldisesse tegevuskavva
- Suunab ja rakendab AE-meetmeid, hindab saavutatud tulemusi
- Hindab tegevusi ja tulemusi statistiliselt (sh. rikastusmeetmeid väljaspool kooli)

Aeti ülesanded III

- Diagnostikameetmete kasutamise koordineerimine
- Koostöö eripedagoogia ja kooliväliste a-keskustega
- A-info kogumine ja interpreteerimine (sh. kõrgandekus, alasooritus jms.)
- A-alase info jagamine õpetajatele ja lastevanematele

AEti ülesanded IV

- Info jagamine AE-alase enesetäiendamise võimaluste kohta
- Kolleegide AE-alane nõustamine ja AE-alased ettekanded koosolekutel
- Aruandlus juhtkonna ees
- AE-alane võrgustumine teiste koolide ja AE-asutustega

Nõuded AETi-le

- Koolitöö kogemus, magistrikraad, vastava koolituse läbimine
- Valmisolek edasisesks täienduseks
- Organiseerimis- ja planeerimiskomptents
- Koostöövalmidus ja –kompetents (konfliktide lahendamine, grupitöö, kommunikatsioon, vestlused, esitlused)

Soovituslik AETi-le

- Kogemused individualiseeritud õppeprotsessis
- Kogemus tööst andekatega või nende nõustamisest (sh. võistluste raames või rikastamise käigus)
- Kogemus või osavõtt kooli- või õppetöö arendusprotsessidest

Infoleht vanematele I

- Kellele on mõeldud AE-programm?
 - Kõrgandekad: IQ üle 130
 - Eriti andekad – võimekad näit. keeles või kunstis
 - Saavutusvõimekad – teistest paremini, kiiremini
- Mida saan ise teha?
 - Küsida õpetajalt, kuidas teiste taustal
 - Klassijuhataja kaudu aineõpetajatega rääkida
 - Nõustamispunkti pöörduda

Infoleht vanematele II

- Kuidas andekus avaldub?
 - Haarab kiirelt
 - Märkab üksikasju eriliselt
 - Õpib kiirelt ilma palju kordamata
 - Mõtleb abstraktselt ja loogiliselt
- Kuidas diagnoositakse?
 - Vaatlemine, jälgimine (koolis)
 - Testimine, nõustamine (nõustamiskeskus)

Infoleht vanematele III

- Päärduda kooli AETi poole
- Mida saab kool teha:
 - Individualiseeritud ülesanded
 - Koolisisesed huvi- ja saavutusgrupid (noppeõpe)
 - Võistlused (olümpiaadid) ja kooliväline õpe
 - Kiirendamine (üle hüppamine)

Ainepõhised arendusmaterjalid

- Matemaatika

<https://li.hamburg.de/resource/blob/655504/2fe8b97bb9adb07c7ab68ae00e15917d/pdf-schuelerzirkel-mathematik-grundschule-band-4-data.pdf>

- Võõrkeel

<https://www.bundeswettbewerb-fremdsprachen.de/>

Leistung macht Schule (LEMAS) I

- Koolist teeb kooli saavutus
- Parimad haridusvõimalused kõigile
- Mida rohkem individualiseeritud – seda paremad väljavaated potentsiaali rakendada
- Seisab haridusõigluse eest – küsimus pole ainult õigluses, vaid riigi vaimse ressursi kasutamises, et lahendada ühiskonna üha komplekssemaid probleeme

Leistung macht Schule (LEMAS) II

- Haridusministeerium ja liidumaade ministrite konverents 2016, 2020 II faas 2023-27 (125 mln e)
- Eesmärk – parimad võimalused kõigile
- Moodus – avastada tugevused ja luua võimalused, mis vastavad potentsiaalile
- Alus – PISA ja TIMSS = vähe tippe
- Osaleb 300 kooli valiku alusel ja 18 ülikooli uurivad

LEMAS III

- Teadlased: kontseptid, strateegiad, meetmed
- Siht – potentsiaali avastamine ja edendamine tavaõppe käigus
- Saavutusedendusliku koolikultuuri loomine
- Võrgustikud – koolidevahelised, -sisesed
- Andekatega tegelejate professionaliseerimine

LEMAS IV: Mõisted

- Andekus
- Potentsiaal
- Talent
- Saavutus
- Andekuse ja andekate edendamine

Saavutus

- Saavutus märgib nii tegevust kui selle tulemust. Tulemust võib saavutada paljudel aladel ja erineval viisil. Üle keskmise tulemusi saavutatakse enamasti ühel kindlal alal, s.t. saavutus on alapõhine, aga samas dünaamiline, on lühemaid ja pikemaid erilise saavutusvõimsuse faase.

Tulemus (google)

- Tulemuslikkus tähendab nii tulemuslikku tegevust ennast (kohustus, investering, tulemuslikkust) kui ka nende tulemust. Toimivusvaldkondi on mitmesuguseid, see tähendab esitust erinevates kontekstides ja erinevatel viisidel saab pakkuda. Tavaliselt saavutatakse keskmisest suurem jõudlus ühes pakutakse konkreetset domeenis; seega on need sageli domeenispetsiifilised. jõudlus on ka dünaamiline. Seega võib eriperioode olla pikemaid või lühemaid Kõrge jõudlus ja eriline pühendumus.

Saavutus

- Millised saavutusosalad tunnustuse leiavad, on sotsiaalselt ja kultuuriliselt määratud või läbi räägitav. Eeldus saavutusosalaks saada on väärtusskaala olemasolu, mille alusel saavutusi saab mõõta. Saavutusosalad ja saavutuste hindamine pole seega loodusest antud, vaid ajalooliselt, ühiskondlikult ja kultuuriliselt konstrueeritud. Sellest tuleneb vajadus vaadelda saavutusmõistet kriitiliselt.

Saavutus Lemas'is

- In „Leistung macht Schule“ wird Leistung in einem erweiterten Sinn verstanden, der auch den personalen Lebensentwurf, die Persönlichkeitsbildung und die gestaltende Teilhabe an der (Schul-)Gemeinschaft und Gesellschaft miteinschließt
- LEMAS vaatab saavutust laiendatud mõttes, mis haarab endasse ka isikliku elukuvandi, isiksuselooma ning kujundava osaluse koolikogukonnast ja ühiskonnast.

Andekuse ja andekate edendamine

Lemas'is

- Andekuse edendamine käib ühelt poolt *saavutusliku arenguotentsiaali* märkamise kohta kõigi laste puhul. Teisalt käib andekuse edendamine **kõigi** laste ja noorte andekuste põhimõttelise toetamise kohta erinevatel aladel.
- Andekate toetamine käib *erilise saavutuspotentsiaaliga* laste ja noorte edendamise kohta.
- Eesmärk on siiski peamiselt andekate toetamine, aga andekate leidmine käib läbi kõigi laste andekuste edendamise.

Renzulli: tõus merel tõstab kõiki laevu

- Kõik on orbiidis
- Sh. või eriti perekondlikult või sotsiaalselt kehvema taustaga
- Alasooritajad
- Andekuseedendus – fookus andele
- Talendiedendus – fookus tulemusele
- Edenduse fookus – mitte ainult isik(sus), vaid ka välised mõjufaktorid

Dünaamiline andekusemõiste

- Protsessile suunatud diagnostika
- Arengus saavutuspotentsiaal muutub
- Muutuvad ka saavutusnõuded
- Näide: algul kiire taip, pärast oskuste automatiseerimine harjutamise kaudu, isereguleeruvad oskused
- Ühekordsest staatuse diagnostikast ei piisa, vaja protsessuaalset diagnostikat

Paljudimensiooniline andekusemõiste

- Anded hõlmavad võimete kõrval ka isiksuseomadusi ja (õpitavaid-treenitavaid) psühhosotsiaalseid valmidusi (oskusi)
- Ntks: huvid, läbilöögiootus, eneseregulatsioon, enesekehtestamisvõime
- AE jaoks järeldub siit terviklik lähenemine: oskuste arendamine ja isiksuse kujunemine käib käsikäes

Isereguleeruv õpe

- diFF projekt (diagnoosil põhinev individualiseeritud nõudmine ja edendamine)
- Sisuliselt projektõpe – õpilased valivad teema – mitme nädala jooksul kogutakse materjali, uuritakse, dokumneteeritakse ja presenteeritakse
- Õpivormid ja tempod on indiviuaalselt kohandatavad
- Huvi ja tulemus motiveerivad

Internationales Centrum für Begabungsforschung in Münster

- Kolm peamist suunda
 - Andekuse uurimine (kuidas mõtlevad ja õpivad andekad, millised on edendustingimused koolis ja kodus)
 - Andekate edendamine (diagnostika ja nõustamine Nijmegeni mudeli järgi)
 - Professionaliseerumine (kursused vanematele, õpetajatele, nõustajatele, kollokviumid asjatundjatele)

Allikaid - Münster

- https://www.fhnw.ch/de/weiterbildung/paedagogik/nachformat/programme/angebote/mas-integrative-begabungs-und-begabtenfoerderung?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw-5y1BhC-ARIsAAM oKnBURFW8hdU2G1Wyqe8IKuMA1duEc r2qtsdj7Oaov8jzUzzpGDHysaAvP9EALw_wcB

Allikaid

- <https://li.hamburg.de/fortbildung/themen-aufgabengebiete/besondere-begabung/begabung-657842>
- <https://li.hamburg.de/resource/blob/649178/021966b95905fb0caff34fd5a96267cd/pdf-begabtenfoerderung-infos-fuer-eltern-data.pdf>
- <https://li.hamburg.de/fortbildung/themen-aufgabengebiete/besondere-begabung/foerdermaterialien-659462>

TIMSS

- IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement)
- TIMSS – Trends in International Mathematics and Science Study
- Alates 1967, idee 1958, Amsterdam, Hamburg (UNESCO)
- EE osales 2003: mat. 8., lt. 5 (ees vaid Hiinad)